

fig, hvorledes disse to Byer ere beliggende, maa man indrømme, at om end man ser hen til Vendsyssel og Aalborg Amter, kan saaledes som Jernbaneforholdene ere i Sjælland, selv Folk Nord fra lettere komme til Aarhus end til Viborg. Fra Randers Amt og hele den større østlige Del, Aarhus, Skanderborg og Veile Amter, er det indlysende, at man har lettere ved at komme til Aarhus end til Viborg. Saa er der Ribe, Ringkjøbing, Thisted og Viborg Amter tilbage, og man stulde jo mene, at Folk fra Viborg Amt maatte særlig søge til Viborg, men det er ingenlunde Tilfældet for den sydlige Del af Amtets Bedkommende. Derfra søger man i høi Grad til Aarhus. Thisted Amt sjenker jeg til Viborg, og tilbage er altsaa Ringkjøbing og Ribe Amter, men deraf er der kun en ganske lille Part, nemlig et lille Stykke sydligere end Holstebro, hvorfra man tager til Viborg. Fra de andre sydligere liggende Egne ville langt flere Mennesker søge til Aarhus end til Viborg; fra den sydlige Del af Ribe Amt og Ringkjøbing Amt kommer der saa godt som aldrig Noget til Viborg. Det er en Erfaring, jeg har, og jeg kan begrunde den ved at henbise til de Jernbanebilletter, som løses f. Ex. paa Silkeborg-Banen. Netop fra Ringkjøbing kommer ad denne Vej ikke saa Mennesker til Aarhus og selvfølgelig ikke alene i Forretningsanliggender, men ogsaa af andre Grunde; netop fordi de foretrække Aarhus. Man vil altsaa se, at af Sjællands 10 Amter have de 6 lettest ved at komme til Aarhus, og af de tilbageværende 4 er det næppe de 2, om hvilke man kan sige, at de rimeligvis vilde foretrække, at Arkivet skal ligge i Viborg. Det forekommer mig, at disse Oplysninger tale for, at man ikke bør gaa til Viborg, men derimod til Aarhus. Saa siger man: Ja, men Viborg har historisk Betydning og den har en Overret og en Kreditforening. De historiske Minders Betydning, der knytte sig til Viborg, skal jeg ikke benægte. Viborg har stor historisk Betydning, men ogsaa Aarhus har sin Historie, og hvad de Mindre, der knytte sig til Viborg, angaar, forekommer det mig, at de ikke alle just ere af den Bestaenhed, at det er rimeligt, at man af den Grund skulde ønske at lægge Arkivet der. Med Hensyn til Overretten og Kreditforeningen maa jeg gjøre opmærksom paa, at Aarhus har en betydelig større saabel militær som civil Embedsstand end Viborg, ligesom ogsaa Aarhus har en større Kreditforening, nemlig Kreditforeningen for alle sydlige Byer, medens Viborg Kreditforening kun er en Del af Sjællands Landbokreditforening, idet Husmandskreditforeningen har

sit Sæde i Aalborg, og den vest- og sydligste Kreditforening, som udgjør en betydelig Del af Kreditforeningerne i Sjælland, har sit Sæde i Ringkjøbing. Forøvrigt mener jeg ikke, at det, at en Overret og en Kreditforening findes i Byen, egentlig i særlig Grad taler for, at man skal gaa til denne By, thi de Folk, som reise af Hensyn til Processer eller Raad, ere hede i Hovedet og have ikke Tid til at tænke paa Arkivet. Og forøvrigt afgjøres jo disse Sager for en grumme ringe Dels Bedkommende netop ved personlig Tilstedeværelse. Det forekommer mig endog, uagtet jeg ønsker den gamle vindstille By Viborg alt muligt Godt, at det vilde være meget mere rigtigt at forlægge baade Overretten og Kreditforeningen fra Viborg til Aarhus; og det er ikke alene af Hensigtsmæssighedsgrunde, men ogsaa af en anden Grund, som jeg nu skal tillade mig at fremhæve.

Der har i den senere Tid særlig været reist Spørgsmaal om, hvorvidt det vilde være rigtigt at lægge et Universitet i Aarhus, og at jeg slutter mig til denne Tanke er selvfølgelig, den tiltaler mig i høi Grad. Men nu vil jeg spørge, om man, naar der engang bliver Tale om at oprette et nydt Universitet, for Alvor kunde tænke paa at gjøre Viborg til Universitetsby. Jeg tror ikke, at man vil eller kan tænke derpaa. Vi have set fra vort Naboland, at det ikke er heldigt, at Universiteter knyttes til altsfor smaa Byer; de kunne derved let komme til at forsumpe i Epidiøserlighed. Det forekommer mig, at der som Sæde for et Universitet kræves en By af en vis Størrelse, en By, der har et vist Storstadspræg. Aarhus kan være lille nok, men i Sammenligning med Viborg har den dog ganske andre Betingelser for at bære et Universitet. Man kunde sige, at naar Aarhus har alle disse udmærkede Egenheder, naar den er en Fabrikby og en Handelsby, trænger den ikke til at faae Arkivet. Det kan siges, men ikke med Rette. Netop naar en By er af stor kommerciel Betydning, tror jeg ogsaa, at det er af Vigtighed, at aandelige Interesser faae Velighed til at gjøre sig gjældende, jeg tror, at det er heldigt, naar baade aandelige og materielle Interesser pleies nogenlunde jævnsides; faar den ene Overtaget i altsfor høi Grad, er det langt fra heldigt. Nu er det ganske sikkert, at hvor man lægger et Arkiv, som kan blive af ikke uvæsentlig Betydning ogsaa for Universitetet, der bør Universitetet ogsaa ligge, og jeg kan ikke se rettere, end at da Valget falder meget let, thi det maa absolut falde paa Aarhus. Jeg har ogsaa en Grund endnu til Forsvar for